

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

**Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας
Α΄ Λυκείου**

Θεματική ενότητα:

Τα φύλα στη λογοτεχνία

Τίτλος:

«Έμφυλοι ρόλοι και λογοτεχνία: από την παράδοση στην ανατροπή;».

Συγγραφή: ΜΑΡΙΑ ΑΚΡΙΤΙΔΟΥ

Εφαρμογή: ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ ΖΑΧΑΡΑΤΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας λογοτεχνίας: Βασίλης Βασιλειάδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Έμφυλοι ρόλοι και λογοτεχνία: από την παράδοση στην ανατροπή;

Εφαρμογή σεναρίου

Ευφροσύνη Ζαχαράτου

Δημιουργία σεναρίου

Μαρία Ακριτίδου

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Τάξη

Α΄ Λυκείου

Σχολική μονάδα

Καλλιτεχνικό Γυμνάσιο Γέρακα με Λυκειακές Τάξεις

Χρονολογία

Από 20-10-2012 έως 17-12-2012.

Διδακτική/θεματική ενότητα

Τα φύλα στη λογοτεχνία

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

12 ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής.

II. Εικονικός χώρος: ιστότοπος σχολικής τάξης ARIADNI 2011.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για την υλοποίηση και εφαρμογή του παρόντος σεναρίου απαιτούνταν τόσο ο εκπαιδευτικός όσο και μαθητές να είναι εξοικειωμένοι με την ομαδοσυνεργατική

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

διδασκαλία. Για τον σκοπό αυτό είχα ήδη διαμορφώσει ομάδες από τα πρώτα εισαγωγικά μαθήματα. Εκτός αυτού, οι μαθητές ήταν αναγκαίο να έχουν βασικές γνώσεις χρήσης του προγράμματος επεξεργασίας κειμένου του Η/Υ (Word), του λογισμικού δημιουργίας παρουσιάσεων (PowerPoint), του φυλλομετρητή (Internet), καθώς και της διαδικασίας ανάρτησης στο ηλεκτρονικό περιβάλλον του ιστοτόπου. Όσον αφορά στην υλικοτεχνική υποδομή, κρίνεται απαραίτητη η χρήση του εργαστηρίου πληροφορικής του σχολείου και συγκεκριμένα η χρήση έξι τουλάχιστον Η/Υ, ηχείων και βιντεοπροβολέα ή φορητού υπολογιστή σε περίπτωση μη διαθεσιμότητας του εργαστηρίου πληροφορικής.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Μαρία Ακριτίδου, Έμφυλοι ρόλοι και λογοτεχνία: από την παράδοση στην ανατροπή;, Νεοελληνική Λογοτεχνία Α΄ Λυκείου, 2012.

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σενάριο χωρίστηκε σε τρεις φάσεις με βάση το [Νέο Πρόγραμμα Σπουδών](#) για τη Λογοτεχνία της Α΄ Λυκείου. Στην Α΄ φάση η εκπαιδευτικός συνέδεσε τις γνώσεις των μαθητών από τις προηγούμενες 12 διδακτικές ώρες με το β΄ μέρος της θεματικής ενότητας «Τα φύλα στη λογοτεχνία». Πιο συγκεκριμένα, επιχειρήθηκε μία βιωματική εισαγωγή στις έννοιες «στερεότυπο» και «έμφυλος ρόλος/προσδοκίες του φύλου» με ανάκληση προηγούμενων γνώσεων και προβολή επιλεγμένων αποσπασμάτων από μια κινηματογραφική ταινία. Στη συνέχεια, οι μαθητές αναζήτησαν ταινίες που προβάλλουν το θέμα των φύλων στην [ψηφιακή συλλογή της Ταινιοθήκης της Ελλάδας](#). Αναζήτησαν, ακόμη, αυθεντικές αφίσες και πάλι στην ψηφιακή συλλογή

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

της Ταινιοθήκης αλλά και στη συλλογή [Καλλιτεχνικής Ζωής του ΕΛΙΑ](#), προκειμένου να διερευνηθούν αν και πώς προβάλλεται ο έμφυλος ρόλος στις αφίσες.

Στη Β΄ φάση στις ομάδες ανατέθηκαν κείμενα που εμπεριείχαν έναν συνθετότερο προβληματισμό περί φύλου ή έθεταν τα έμφυλα στερεότυπα υπό αμφισβήτηση. Στη δεύτερη αυτή φάση της ομαδικής εργασίας δημιουργήθηκαν αναγνωστικές ομάδες και δόθηκαν οδηγίες για την πορεία των εργασιών των ομάδων, την τελική βιβλιοπαρουσίαση και τον τρόπο αξιολόγησης. Οι τελικές παρουσιάσεις συνοδεύτηκαν από ποικίλες εργασίες (όχι μόνο γλωσσικές) που δημιούργησαν θετική στάση απέναντι στην ανάγνωση, ενώ επιχειρήθηκε και η οριζόντια σύνδεση των κειμένων των διαφορετικών ομάδων.

Τέλος, στη Γ΄ φάση, *Μετά την ανάγνωση*, οι μαθητές και οι μαθήτριες παρήγαγαν, όπως προβλεπόταν, σε ατομικές και ομαδικές εργασίες τον δικό τους λόγο γύρω από το θέμα της διδακτικής ενότητας.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Σύμφωνα με τη δημιουργό του σεναρίου, η θεματική ενότητα «Τα φύλα στη λογοτεχνία» είναι ένα πολύ ενδιαφέρον θέμα για τους εφήβους οι οποίοι συγκροτούν την ταυτότητά τους. Το θέμα του φύλου σχετίζεται με το θέμα της εφηβείας αλλά και με το θέμα του έρωτα (λ.χ. Ερωφίλη). Επίσης, το φύλο είναι ένα θέμα το οποίο «προσδιορίζεται από τα ιστορικά και κοινωνικά συμφραζόμενα αλλά και από την οπτική γωνία και την τεχνοτροπία του κάθε συγγραφέα, επομένως δίνει την ευκαιρία για μια πλούσια σκοποθεσία».

Ειδικότερα, στην εφαρμογή του συγκεκριμένου παραδειγματικού σεναρίου έλαβα υπόψη μου τον χρονικό περιορισμό του σε 12 διδακτικές ώρες (αντί για τις 24 που προβλέπονταν) με αποτέλεσμα και τον περιορισμό των δραστηριοτήτων αλλά και των λογοτεχνικών κειμένων που περιλαμβάνονταν στο παραδειγματικό.

Σύμφωνα με τη Μαρία Ακριτίδου, το εν λόγω σενάριο:

δίνει έμφαση στη λογοτεχνική αποτύπωση έμφυλων ρόλων — παραδοσιακών ή μη, στερεοτυπικών ή ανατρεπτικών, θετικών ή αρνητικών (το πρότυπο της τίμιας γυναίκας, το πρότυπο της μητρότητας, το πρότυπο του καλού γιου, το πρότυπο της πιστής συζύγου, το πρότυπο του καλλιτέχνη ή της καλλιτέχνης). Η διερεύνηση έμφυλων ρόλων προϋποθέτει την παραδοχή της διάκρισης βιολογικού-κοινωνικού φύλου, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι η διάκριση αυτή λογίζεται ως απόλυτη (νεότερες έρευνες έχουν δείξει ότι κοινωνικό και βιολογικό φύλο αλληλεπικαθορίζονται με ποικίλους τρόπους). Για τις ανάγκες του συγκεκριμένου σεναρίου το κοινωνικό φύλο ορίζεται ως ένα σύνολο παραδοχών και προσδοκιών σύμφωνα με το οποίο οργανώνεται η κοινωνική συμπεριφορά. Το σενάριο επομένως δίνει έμφαση στις προσδοκίες που προκύπτουν σε σχέση με το κοινωνικό φύλο (π.χ. η εξιδανίκευση της μητρότητας, το πατριαρχικό μοντέλο οικογένειας, η έμφυλη κατανομή των ρόλων στην ιδιωτική ζωή, η έμφυλη διαφοροποίηση ιδιωτικού-δημόσιου χώρου κλπ.).

Παράλληλα, δίνεται

έμφαση στη δυνατότητα των μαθητών και των μαθητριών να αναγνωρίζουν τους τρόπους με τους οποίους ένα λογοτεχνικό κείμενο δομεί τους έμφυλους χαρακτήρες, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο υπεισέρχονται και άλλες παράμετροι στο ζήτημα του φύλου όπως η κοινωνική τάξη, η θρησκεία κλπ.

Στη διαδικασία αυτή ενεργό ρόλο έχει ο αναγνώστης, ο οποίος νοηματοδοτεί το κείμενο και τις κειμενικές συμβάσεις ανάλογα με τις δικές του εμπειρίες.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Με την εφαρμογή του συγκεκριμένου σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές:

- να κατανοήσουν ότι το θέμα των φύλων στη λογοτεχνία σχετίζεται με και εμπεριέχει πολλά άλλα θέματα, όπως τη σχέση πατέρα-κόρης, αδελφού-αδελφής, μητέρας-γιου, τον έρωτα, τον γάμο, την οικογένεια, την καλλιτεχνική δημιουργία,
- να εξετάσουν τους ανθρώπινους τύπους που μπορούν να απομονωθούν από το γενικότερο θέμα: π.χ. ο πατέρας-αφέντης,
- να συνειδητοποιήσουν ότι οι ρόλοι και η εικόνα των φύλων καθορίζονται από το ιστορικό, κοινωνικό, πολιτισμικό πλαίσιο,
- να αναστοχαστούν τη δική τους διαδρομή για τη συγκρότηση της ταυτότητάς τους,
- να αναπτύξουν ενσυναίσθηση και να ερμηνεύουν το κοινωνικό τους περιβάλλον υιοθετώντας ρόλους ετερότητας και τοποθετώντας τον εαυτό τους σε σχέση με τους άλλους,
- να αναστοχαστούν πάνω στις εσωτερικευμένες αξίες που στηρίζουν τη δική τους έμφυλη ταυτότητα.

Γνώσεις για τη λογοτεχνία

Επιδιώχθηκε οι μαθητές:

- να συνειδητοποιήσουν την ιστορικότητα των κειμένων, δηλαδή την πολυσύνθετη αλληλεπίδραση των κειμένων με το ιστορικό πλαίσιο στο οποίο αυτά γεννήθηκαν και διαβάστηκαν,
- να εξετάσουν θέματα που εδώ και αιώνες τροφοδοτούν την ελληνική και παγκόσμια λογοτεχνία και να παρακολουθήσουν τις μεταβολές τις παραλλαγές αλλά και τις ομοιότητες που αυτά παρουσιάζουν διαχρονικά,

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- να κατανοήσουν ότι η ταυτότητα του φύλου κατασκευάζεται μέσα από τον λόγο διαφόρων κειμενικών ειδών και ιδιαίτερα της λογοτεχνίας,
- να διερευνήσουν τα κοινωνικά στερεότυπα περί φύλου και τις λογοτεχνικές εικόνες των ταυτοτήτων του φύλου,
- να γνωρίσουν τις αφηγηματικές τεχνικές με τις οποίες η λογοτεχνία κατασκευάζει εικόνες του φύλου,
- να κατανοήσουν ότι η λογοτεχνία μπορεί να αναπαράγει αλλά και να τροποποιεί ή να ανατρέπει κοινωνικά στερεότυπα,
- να κατανοήσουν ότι το αυτοβιογραφικό στοιχείο υπεισέρχεται μεν στην αφήγηση αλλά η ταυτότητα του συγγραφέα δεν ταυτίζεται ούτε με την ταυτότητα του αφηγητή ούτε με την ταυτότητα κάποιου από τους ήρωες,
- να διακρίνουν τη μυθοπλαστική αφήγηση από άλλα είδη αφήγησης,
- να ασκηθούν στην παραγωγή λόγου, προσωπικού ή κριτικού, μονοτροπικού ή πολυτροπικού, και να αναπτύξουν ολοκληρωμένα ψηφιακά έργα, τα οποία διατηρούνται στον ατομικό τους φάκελο.

Γραμματισμοί

Με την εφαρμογή του συγκεκριμένου σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες να μπορούν:

- να σχολιάζουν τις κοινωνικές παραμέτρους που προσδιορίζουν την υποκειμενικότητα ανδρών και γυναικών (ανάγκες, δυνατότητες, συγκρουόμενους κώδικες συμπεριφοράς, οριοθετήσεις κλπ.), όπως φαίνονται στα κείμενα,
- να εντοπίζουν στα κείμενα τη φωνή/ές που μιλά/ούν για τα φύλα, τον ρόλο, την υποκειμενικότητα, τις σχέσεις τους,
- να ανιχνεύουν τις αφηγηματικές τεχνικές με τις οποίες κατασκευάζονται οι ταυτότητες του φύλου στα κείμενα,
- να ερμηνεύουν τις παραπάνω επισημάνσεις τους με βάση τον χώρο, τον χρόνο, την ιδεολογία της εποχής και του συγγραφέα, αλλά και του αφηγητή,

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- να συγκρίνουν δύο και περισσότερα κείμενα, να εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές στον χειρισμό του θέματος, έχοντας ως άξονες παρατήρησης υποθέματα του κεντρικού θέματος και ως κριτήρια ερμηνείας τον χώρο, τον χρόνο, την ιδεολογία της εποχής και του συγγραφέα κλπ.,
- να συγκρίνουν τον λόγο της λογοτεχνίας περί φύλων με άλλους λόγους, όπως τον δημοσιογραφικό ή τον επιστημονικό,
- να ανιχνεύουν κοινωνικά στερεότυπα σε κάθε είδους κείμενο αλλά και να ελέγχουν αν το λογοτεχνικό κείμενο τα αναπαράγει ή τα ανατρέπει,
- να συνδέουν τις παραπάνω παρατηρήσεις τους από τα κείμενα με έργα άλλων τεχνών αλλά και με την εμπειρία τους από την καθημερινή ζωή,
- να παράγουν αφηγηματικά κείμενα σε αυθεντικές συνθήκες επικοινωνίας, ενεργώντας ομαδοσυνεργατικά και αξιοποιώντας τις ΤΠΕ.

Διδακτικές πρακτικές

Κατά την εφαρμογή του σεναρίου στις τρεις φάσεις χρησιμοποιήθηκαν οι διδακτικές πρακτικές που προτείνονται από τη δημιουργό του παραδειγματικού σεναρίου, Μαρία Ακριτίδου. Ειδικότερα, χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος project και αξιοποιήθηκε ο συνδυασμός ομαδοσυνεργατικής, κυρίως, και μετωπικής διδασκαλίας. Η μέθοδος αυτή ανταποκρίνεται στις αρχές και τα ζητούμενα της ανακαλυπτικής-διερευνητικής θεώρησης της μάθησης και διδασκαλίας.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφορμή για την επιλογή του συγκεκριμένου θέματος αποτέλεσε η εμπειρία μου από τη διδασκαλία της ενότητας «Τα φύλα στη λογοτεχνία» κατά το σχολικό έτος 2011-2012. Στο πλαίσιο αυτό, διαπίστωσα το ενδιαφέρον των μαθητών για το θέμα αυτό, το οποίο συνδέεται και με το μάθημα της Έκθεσης-Έκφρασης και τις ενότητες που σχετίζονται με την οικογένεια, την εφηβεία, το χάσμα γενεών και την αγάπη. Πρόκειται εξάλλου για μία θεματική ενότητα, η οποία προκαλεί δημιουργικές

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

συζητήσεις μεταξύ των μαθητών, καθώς συνδέεται και με τα θέματα της εφηβείας, του έρωτα, αλλά και με τα στερεότυπα που αφορούν τα φύλα. Επομένως, δίδεται η πολύτιμη δυνατότητα στους μαθητές να συσχετίσουν αυτές τις αντιλήψεις τους με τη σύγχρονη πραγματικότητα, να προβληματιστούν, να συγκρίνουν και να σχολιάσουν πώς αποτυπώνονται εξελικτικά αυτά τα θέματα μέσα από διαφορετικά λογοτεχνικά κείμενα αλλά και άλλες τέχνες.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Σύμφωνα με το [Νέο Πρόγραμμα Σπουδών](#) (ΝΠΣ) η πρώτη θεματική ενότητα στα *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας* της Α΄ Λυκείου είναι «Τα φύλα στη λογοτεχνία» και στο πλαίσιο αυτό προβλέπεται η εξέταση των φύλων και των ρόλων τους σε λογοτεχνικά κείμενα.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Η δημιουργός του αρχικού σεναρίου προτείνει την αξιοποίηση πολλαπλού εκπαιδευτικού υλικού, όπως: σχολικό εγχειρίδιο, ψηφιακό περιεχόμενο και πηγές στο Διαδίκτυο, ψηφιακές εφαρμογές και λογισμικά γενικού τύπου, εργαλεία Web 2.0 κλπ. Επιπρόσθετα, προτείνεται η αξιοποίηση και ένταξη στην καθημερινή πρακτική της [Σχολικής Ψηφιακής πλατφόρμας](#) του ΥΠΔΒΜΘ. Ειδικότερα, η Μαρία Ακριτίδου σημειώνει ότι, σε ένα πρώτο επίπεδο, οι ΤΠΕ προσφέρουν τη δυνατότητα πρόσβασης σε ψηφιακές βιβλιοθήκες κειμένων και σε έργα αναφοράς (με τη λογική του βιβλίου) και, σε ένα δεύτερο επίπεδο, οι ΤΠΕ χρησιμεύουν ως περιβάλλον εργασίας με στόχο την ανάπτυξη δημιουργικών δεξιοτήτων, όπως η χρήση ποικίλων σημειωτικών πόρων, ο πειραματισμός κατά το γράψιμο, η συνεργατική μάθηση, η κριτική επεξεργασία και η αξιολογική σύνθεση δεδομένων-πληροφοριών.

Ειδικότερα, στην εφαρμογή του σεναρίου αυτού αξιοποιήθηκαν οι παρακάτω ψηφιακοί πόροι και εργαλεία:

- Ιστότοπος σχολικής τάξης.

Στόχος-επιδιωκόμενη δεξιότητα: η συνεργατική μάθηση και η άσκηση στη συνεργατική γραφή.

- Αξιοποίηση εργαλείου δημιουργίας χρονογραμμής:
Στόχος-επιδιωκόμενη δεξιότητα: να είναι σε θέση να τοποθετήσουν τα πρόσωπα και τα γεγονότα στον χώρο και τον χρόνο που διαδραματίζονται (ιστορικό πλαίσιο/κοινωνία της εποχής).
- Λογισμικό δημιουργίας παρουσίασης ή βίντεο από φωτογραφίες.
Στόχος-επιδιωκόμενη δεξιότητα: η δημιουργική άσκηση στη χρήση ποικίλων σημειωτικών πόρων για την παραγωγή νοήματος.
- Αξιοποίηση εργαλείου δημιουργίας εννοιολογικού χάρτη.
Στόχος-επιδιωκόμενη δεξιότητα: η αναλυτική σκέψη και η σύνθεση/μεταγνωστικές δεξιότητες.

Κείμενα

Λογοτεχνικά κείμενα σχολικών εγχειριδίων

ΚΝΑ Γ' Γυμνασίου:

Ρέα Γαλανάκη, «[Η μεταμόρφωση](#)».

Ελισάβετ Μουτζάν-Μαρτινέγκου, «[Αυτοβιογραφία](#)».

ΚΝΑ Β' Λυκείου:

Γεώργιος Βιζυηνός, «[Μοσκόβ-Σελήμ](#)».

Κωνσταντίνος Θεοτόκης, «[Η τιμή και το χρήμα](#)».

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, «[Πατέρα στο σπίτι](#)».

Νεοελληνική Λογοτεχνία Θεωρητικής Κατεύθυνσης Γ' Λυκείου:·

Κική Δημουλά, «[Σημείο αναγνώρισεως](#)».

Υποστηρικτικό υλικό

Ταινίες

[Η τιμή της αγάπης](#), Τόνια Μαρκετάκη, 1984.

Billy Eliot, Stephen Daldry, 2000.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βίντεο

«[Εποχές και συγγραφείς: Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης](#)» (πηγή: Ψηφιακό Αρχείο της ΕΡΤ).

«[Η ΔΕ ΠΟΛΙΣ ΕΛΛΗΣΕΝ: Κική Δημουλά](#)» (πηγή: Ψηφιακό Αρχείο της ΕΡΤ).

[Θεατρική διασκευή του έργου «Μοσκόβ-Σελήμ»](#) (Θεατρική απόδοση Έλένης Δημητριάδου - Έφραιμίδα)

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Ακολουθούνται σύμφωνα με το ΝΠΣ, τρεις φάσεις στη διδακτική πορεία: Α΄ φάση (*Πριν την ανάγνωση*), Β΄ φάση (*Κατά την ανάγνωση*), Γ΄ φάση (*Μετά την ανάγνωση*).

Α΄ φάση (Πριν την Ανάγνωση) (2 διδακτικές ώρες)

Είχα διαμορφώσει ομάδες μαθητών από το πρώτο 12ωρο που προβλέπεται από το ΝΠΣ για τη συγκεκριμένη θεματική ενότητα. Εκτός αυτού, οι μαθητές είχαν ήδη εξοικειωθεί με τη συγκεκριμένη θεματική ενότητα κατά τις πρώτες 12 ώρες και ειδικότερα με ζητήματα που σχετίζονται με τον ρόλο και την εξέλιξη του θεσμού της οικογένειας, τους ρόλους των φύλων καθώς και με τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις που αναπαράγονται ή ανατρέπονται μέσα από λογοτεχνικά κείμενα.

1^η ώρα (αίθουσα διδασκαλίας)

Αρχικά, ενημέρωσα τους μαθητές για το περιεχόμενο του β΄ μέρους της θεματικής ενότητας «Τα φύλα στη λογοτεχνία» με τη χρήση βιντεοπροβολέα. Πιο συγκεκριμένα, επιχείρησα μία βιωματική εισαγωγή στις έννοιες «στερεότυπο» και «έμφυλος ρόλος/προσδοκίες του φύλου», με σκοπό οι μαθητές να ανακαλέσουν και τις προηγούμενες γνώσεις τους για τα στερεότυπα από το α΄ μέρος της θεματικής ενότητας, ώστε να κατανοήσουν την έννοια του έμφυλου ρόλου. Ως αφορμή παρουσίασα στους μαθητές επιλεγμένα αποσπάσματα από την ταινία *Billy Eliot* διάρκειας περίπου 20 λεπτών. Ακολούθησε συζήτηση 10-15 λεπτών για τα ακόλουθα θέματα:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- τις προσδοκίες που συνδέονται με το φύλο του βασικού πρωταγωνιστή και τον τρόπο με τον οποίο το φύλο του επηρεάζει τις οικογενειακές σχέσεις,
- τους άλλους παράγοντες που εμπλέκονται (τάξη, εθνότητα, θρησκεία κλπ.).

Αρκετοί μαθητές είχαν παρακολουθήσει τη συγκεκριμένη κινηματογραφική ταινία, οπότε διευκολύνθηκε η συζήτηση. Εκτός αυτού, οι μαθητές με αυτόν τον τρόπο προετοιμάστηκαν για την επόμενη διδακτική ώρα κατά την οποία θα εργάζονταν σε ομάδες μελετώντας τη σύνδεση του θέματος για τα φύλα στη λογοτεχνία με την αποτύπωσή του στον κινηματογράφο.

2^η ώρα (*Ενεργοποίηση προηγούμενης γνώσης*) (εργαστήριο πληροφορικής)

Κατά τη διάρκεια της ώρας αυτής επιχειρήθηκε η σύνδεση του θέματος που διερευνήθηκε την προηγούμενη διδακτική ώρα με τη λογοτεχνία και τον κινηματογράφο. Ειδικότερα, στο εργαστήριο πληροφορικής ζήτησα από τους μαθητές και τις μαθήτριες να θυμηθούν λογοτεχνικά ή κινηματογραφικά έργα με γυναικείους ή ανδρικούς χαρακτήρες σε σύγκρουση λόγω του φύλου τους. Η συζήτηση αυτή είχε διάρκεια περίπου 10 λεπτών.

Στη συνέχεια, με αφορμή τις απαντήσεις των μαθητών, τους ανέθεσα ανά ομάδες να εντοπίσουν στην [ψηφιακή συλλογή της Ταινιοθήκης της Ελλάδας](#) ταινίες που προβάλλουν το θέμα των φύλων και να αναζητήσουν αυθεντικές αφίσες στην ψηφιακή συλλογή της *Ταινιοθήκης* αλλά και στη συλλογή [Καλλιτεχνικής Ζωής του ΕΛΙΑ](#), προκειμένου να διερευνήσουν αν και πώς προβάλλεται ο έμφυλος ρόλος στην αφίσα της ταινίας. Το στάδιο αυτό είχε διάρκεια περίπου 20 λεπτών. Ακολούθως, κάθε ομάδα παρουσίασε σύντομα την ταινία και την αφίσα που επέλεξε και οι υπόλοιπες ομάδες πρότειναν προφορικά εναλλακτικούς τίτλους ή λεζάντες για την αφίσα. Η παρουσίαση είχε διάρκεια συνολικά 15 λεπτών. Ο σκοπός της δραστηριότητας αυτής ήταν να ασκήσει τα παιδιά στην αναζήτηση σε πλούσιες ψηφιακές συλλογές και βάσεις δεδομένων και να λειτουργήσει και ως εισαγωγική προετοιμασία για την εργασία όσων ομάδων θα ασχολούνταν με τη σύγκριση λογοτεχνικών έργων με κινηματογραφικές ταινίες. Επιπλέον, η εισαγωγική αυτή

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

επαφή με τη λειτουργία των διαφορετικών σημειωτικών τρόπων και η έμφαση στην πολυτροπικότητα είχε στόχο να προετοιμάσει τα παιδιά για την κριτική σύνθεση του δικού τους πολυμεσικού υλικού.

Β΄ Φάση: Ανάγνωση (8 διδακτικές ώρες)

Όπως αναφέρθηκε και στην Α΄ Φάση, είχα διαμορφώσει έξι ομάδες μαθητών και είχα υπόψη μου ότι όλοι οι μαθητές διέθεταν ηλεκτρονικό υπολογιστή και σύνδεση στο διαδίκτυο στο σπίτι, γεγονός που διευκόλυνε πολύ τη συνεργασία τους, καθώς το εργαστήριο πληροφορικής ήταν συχνά κατειλημμένο.

3^η ώρα (αίθουσα διδασκαλίας)

Ειδικότερα, κατά την 3^η διδακτική ώρα στη σχολική τάξη διένειμα τα φύλλα εργασίας και έδωσα τις απαραίτητες πληροφορίες για τα υπό εξέταση λογοτεχνικά κείμενα με τα οποία θα εργάζονταν οι μαθητές στη διάρκεια της Β΄ Φάσης. Ζήτησα από τους μαθητές να μελετήσουν τα λογοτεχνικά κείμενα και τους προέτρεψα να κρατήσουν σύντομες σημειώσεις συμπληρώνοντας ένα «Δελτίο ανάγνωσης» σχετικά με τον συγγραφέα, τον τίτλο του έργου, τους χαρακτήρες, τον τόπο, τον χρόνο, τα επεισόδια, την αφήγηση, τη γλώσσα και το ύφος.

ΔΕΛΤΙΟ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ	
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	
ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ	
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΕΙΔΟΣ	
ΥΠΟΘΕΣΗ ΕΡΓΟΥ	
ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ	
ΤΟΠΟΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ	
ΧΡΟΝΟΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ	
ΓΛΩΣΣΑ	
ΥΦΟΣ	

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Στην εφαρμογή του σεναρίου έγινε επιλογή από τα κείμενα που πρότεινε η δημιουργός του παραδειγματικού σεναρίου, Μαρία Ακριτίδου, καθώς το σενάριο έπρεπε να προσαρμοστεί στις ανάγκες των 12 διδακτικών ωρών. Στο πλαίσιο αυτό, οι ομάδες μελέτησαν τα ακόλουθα κείμενα:

ΚΥΡΙΩΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗ	ΚΕΙΜΕΝΑ
Α΄ ομάδα: «Το πρότυπο της τίμιας γυναίκας»	<i>Η τιμή και το χρήμα, Κωνσταντίνου Θεοτόκη</i>
Β΄ ομάδα: «Εμφυλιοι ρόλοι και πατριαρχική κοινωνία»	<i>Πατέρα στο σπίτι, Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη</i>
Γ΄ ομάδα: «Ανδρικά πρότυπα και ματαιωμένες προσδοκίες»	<i>Μοσκόβ Σελήμ, Γεώργιου Βιζυηνού</i>
Δ΄ ομάδα: «Φύλο και καλλιτεχνική δημιουργία»	<i>Ελένη ή ο κανένας, Ρέας Γαλανάκη</i>
Ε΄ ομάδα: «Δυνατές φωνές: το γυναικείο πρότυπο και η ανατροπή του»	<i>Αυτοβιογραφία, Ελισάβετ Μουτζάν Μαρτινέγκου</i>
Στ΄ ομάδα: «Η άλλη πλευρά της ιστορίας»	<i>Σημείο αναγνώρισεως, Κικής Δημουλά</i>

Στη διάρκεια της ώρας αυτής επέλυα τυχόν απορίες και παρακολουθούσα τη συμπλήρωση του δελτίου ανάγνωσης, το οποίο οι μαθητές μπορούσαν να ολοκληρώσουν μέχρι και την επόμενη διδακτική ώρα.

4^η ώρα (αίθουσα διδασκαλίας)

Κατά την 4^η διδακτική ώρα οι μαθητές στη σχολική τάξη άρχισαν πλέον να εργάζονται με βάση τα φύλλα εργασίας, τα οποία είχαν αναρτηθεί και στον ιστότοπο ARIADNI 2011. Σημειώνεται ότι υπήρχε μία ατομική και μία ομαδική εργασία (με δυνατότητα επιλογής), προκειμένου να μπορώ να αξιολογήσω την προσπάθεια ενός

μαθητή, τόσο σε ατομικό επίπεδο, όσο και στο πλαίσιο της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου.

Στη διάρκεια του μαθήματος καθοδηγούσα και είχα συμβουλευτικό ρόλο, καθώς η κάθε ομάδα αναζητούσε τις αντίστοιχες πληροφορίες και κατέγραφε τα αποτελέσματα της έρευνάς της. Στη συνέχεια, κάθε ομάδα απευθυνόταν στην ολομέλεια, προκειμένου να συζητηθεί για λίγα λεπτά το θέμα με το οποίο ασχολούνταν στα φύλλα εργασίας. Πιο συγκεκριμένα, όλες οι ομάδες είχαν δραστηριότητες με θέματα που αφορούσαν στους έμφυλους ρόλους, στη σύνδεση της λογοτεχνίας με τις ιστορικές και κοινωνικές συνθήκες, στη δημιουργική γραφή και στη δραματοποίηση σε συνδυασμό με τη χρήση των νέων τεχνολογιών.

5^η ώρα (αίθουσα διδασκαλίας)

Κατά την 5^η ώρα στη σχολική τάξη οι μαθητές προετοίμασαν την ατομική τους εργασία ανά ομάδες με τις ακόλουθες δραστηριότητες:

- η 1^η ομάδα διερεύνησε τη σχέση του λογοτεχνικού κειμένου με την ιστορική πραγματικότητα και διέκρινε τα μυθοπλαστικά από τα πραγματικά γεγονότα,
- η 2^η ομάδα κατέγραψε τον τρόπο με τον οποίο περιγράφονταν οι γυναικείοι και οι ανδρικοί χαρακτήρες,
- η 3^η ομάδα μελέτησε τη σχέση του Μοσκόβ-Σελίμ με τον πατέρα του, τον τρόπο με τον οποίο επηρέασε αυτή η σχέση τη ζωή του αλλά και το πώς αυτή συνδέεται με τον παράγοντα του φύλου,
- η 4^η ομάδα σχολίασε –με αφορμή την αναγκαστική μεταμφίση της Ελένης– τη θέση της γυναίκας στα μέσα του 19^{ου} αιώνα στην Ελλάδα και την Ιταλία, καθώς και την απόφαση της Ελένης να σπουδάσει ζωγραφική, τη στάση του πατέρα της απέναντι στην επιθυμία της κόρης του, επισημαίνοντας ακόμα την οπτική γωνία από την οποία κατασκευάζεται η μορφή του πατέρα,
- η 5^η ομάδα παρουσίασε τη θέση της γυναίκας στο απόσπασμα από την *Αυτοβιογραφία* της Μουτζάν-Μαρτινέγκου και τη συσχέτισε με το ιστορικό πλαίσιο,

- η 6^η ομάδα ανέλυσε τον συμβολισμό της αιχμάλωτης γυναίκας στο ποίημα «Σημείο αναγνωρίσεως».

6^η και 7^η ώρα (αίθουσα διδασκαλίας)

Όλες οι ομάδες μελέτησαν τον τύπο της οικογένειας που εμφανιζόταν στα λογοτεχνικά κείμενα που είχαν αναλάβει, καθώς και τους ρόλους και τις σχέσεις μεταξύ των φύλων αλλά και τον τρόπο με τον οποίο όλα αυτά απεικονίζονται μέσα στη λογοτεχνία. Παράλληλα, είχαν τη δυνατότητα να ασκηθούν στη δημιουργική γραφή και τη δραματοποίηση με δυνατότητα επιλογής. Κάθε ομάδα ανέλαβε μία δραστηριότητα.

Ειδικότερα:

- η 1^η ομάδα ανέλυσε τον θεσμό της προίκας και τον συνέκρινε με τη σημερινή εποχή,
- η 2^η ομάδα έγραψε έναν υποθετικό διάλογο μεταξύ του παιδιού από το διήγημα του Α. Παπαδιαμάντη και του Όλιβερ Τουίστ, αφού διάβασε ένα απόσπασμα από το ομώνυμο έργο,
- η 3^η ομάδα ανέλυσε τη συμπεριφορά των γονέων του Μοσκώβ-Σελήμ και έγραψε ένα ημερολόγιο, στο οποίο καταγράφονταν τα συναισθήματα και οι σκέψεις του κεντρικού ήρωα,
- η 4^η ομάδα προετοίμασε μία πολυμεσική παρουσίαση με θέμα «Ένα δικό της δωμάτιο: η πινακοθήκη της Ελένης»,
- η 5^η ομάδα μετέτρεψε την αφήγηση σε δραματικό μονόλογο της Ελισάβετ Μαρτινέγκου,
- η 6^η ομάδα διερεύνησε κατά πόσο η γυναικεία γραφή αποτυπώνεται στο συγκεκριμένο ποίημα και προθυμοποιήθηκε να αναζητήσει εικόνες γυναικείων αγαλμάτων, οι οποίες αποδίδουν έννοιες όπως «ελευθερία», «νίκη», «έρωτας» κλπ. και να τις σχολιάσει.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

8^η ώρα (αίθουσα διδασκαλίας)

Οι τρεις πρώτες ομάδες παρουσίασαν στην ολομέλεια της τάξης, με χρήση βιντεοπροβολέα, σε μορφή ppt, τις δραστηριότητες που τους ανατέθηκαν. Κάθε ομάδα παρουσίασε για περίπου 10 λεπτά και ακολούθησε συζήτηση για 15 λεπτά με σκοπό την ανασύνθεση των γνώσεων που είχαν αποκτηθεί μέσα από τον διάλογο.

9^η και 10^η ώρα (εργαστήριο πληροφορικής)

Οι τρεις τελευταίες ομάδες παρουσίασαν στην ολομέλεια της τάξης με χρήση βιντεοπροβολέα σε μορφή ppt τις εργασίες τους για περίπου 10 λεπτά η κάθε ομάδα και ακολούθησε συζήτηση για 15 λεπτά με σκοπό την ανταλλαγή απόψεων, την επίλυση αποριών, τον σχολιασμό της πολυτροπικότητας των κειμένων και την ανακεφαλαίωση-ανασύνθεση των γνώσεων που είχαν αποκτηθεί στη διάρκεια της Β' φάσης. Επιπλέον, οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα μέσα από την ανατροφοδότηση να σκεφτούν ποιο από τα έργα που παρουσίασαν οι συμμαθητές τους θα ήθελαν να διαβάσουν την περίοδο των Χριστουγέννων.

Αξιολόγηση

Όσον αφορά στην αξιολόγηση της Β' φάσης, έλαβα υπόψη τη συνολική συνεργασία των μελών κάθε ομάδας, με βάση και τις πρωτοβουλίες τους, τη συμμετοχή, την ανατροφοδότηση στο ηλεκτρονικό περιβάλλον που είχε δημιουργηθεί για το μάθημα της λογοτεχνίας (ιστότοπος ARIADNI 2011) αλλά και τα ημερολόγια εργασίας που είχαν δοθεί στους μαθητές. Εκτός αυτού, αξιολόγησα και το τελικό αποτέλεσμα της εργασίας κάθε ομάδας με κριτήρια την έκφραση-σαφήνεια, τη δομή και την επιχειρηματολογία-τεκμηρίωση των απόψεων.

Γ' Φάση: Μετά την ανάγνωση (2 διδακτικές ώρες)

Στη φάση αυτή αρχικά αναζητήθηκαν κοινοί άξονες ανάμεσα στα κείμενα που παρουσιάστηκαν και επιχειρήθηκε οριζόντια σύνδεση των κειμένων με βάση ομοιότητες και διαφορές ως προς τα έμφυλα πρότυπα που οικοδομούν, τους τρόπους

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

αφήγησης αλλά και την ειδολογική κατάταξή τους. Παράλληλα, έγιναν και ερωτήσεις αναστοχασμού-σύνδεσης με προσωπικά βιώματα.

11^η ώρα (εργαστήριο πληροφορικής)

Αυτήν την ώρα ζήτησα από τις ομάδες να δημιουργήσουν μία ψηφιακή χρονογραμμή των κειμένων που μελέτησαν στη Β' φάση. Κάθε έργο έπρεπε να τοποθετηθεί στο κατάλληλο σημείο του χρονολογικού άξονα και συνδέθηκε με άλλο υλικό σχετικά με την εποχή δημιουργίας του (π.χ. ιστορικά γεγονότα, πίνακες ζωγραφικής, φωτογραφίες, μουσική, βίντεο κλπ.). Με αυτόν τον τρόπο η εκ νέου σύγκριση έργων που βρίσκονται χρονολογικά κοντά, οδήγησε τους μαθητές και τις μαθήτριες σε νέα συμπεράσματα, ενώ η κριτική σύνθεση πολυμεσικού υλικού βασίστηκε σε στοιχεία ιστορικότητας τόσο εξωτερικά (π.χ. συγγραφέας), όσο και εσωτερικά, δηλαδή στοιχεία του ιστορικού-κοινωνικού πλαισίου που εγγράφονται στο ίδιο το κείμενο.

12^η ώρα

Κατά τη 12^η διδακτική ώρα έδωσα στους μαθητές τις ακόλουθες δύο επιλογές, προκειμένου να επιλέξουν μία δραστηριότητα από τις ακόλουθες:

- να διαλέξουν κάποια ιστορία από αυτές που παρουσιάστηκαν στη Β' φάση και να επιχειρήσουν την αναδιήγησή της με βασικό εργαλείο την αλλαγή οπτικής γωνίας/αφηγηματικής φωνής με βάση το φύλο. Η συγκεκριμένη δραστηριότητα δημιουργικής έκφρασης πραγματοποιήθηκε ατομικά και προεκτάθηκε με την ανάρτηση στον ιστότοπο, στον οποίο οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα να σχολιάσουν τις διαφορετικές οπτικές και να γίνει ανατροφοδότηση,
- να υποθέσουν ότι η Ελισάβετ Μαρτινέγκου υιοθετεί το τέχνασμα της Ελένης Αλταμούρα και τριγυρνά μεταμφιεσμένη σε άνδρα στην Κέρκυρα της σημερινής εποχής. Οι μαθητές κατέγραψαν ατομικά τις σκέψεις και τα συναισθήματα της Ελισάβετ.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Στο τέλος της ώρας, οι μαθητές αναστοχάστηκαν πάνω στο θέμα της επιβεβαίωσης ή ανατροπής των στερεοτύπων μέσα από τους λογοτεχνικούς χαρακτήρες που γνώρισαν κατά τη Β΄ φάση.

Αξιολόγηση

Στη Γ΄ Φάση αξιολόγησα τις δραστηριότητες που ανέλαβε ο κάθε μαθητής με βάση την πληρότητα, την επιχειρηματολογία, την ικανότητα ανασύνθεσης των γνώσεων που σχετίζονταν με τη συγκεκριμένη ενότητα.

Επιπλέον, αξιολόγησα την αποτελεσματικότητα του σεναρίου με βάση κριτήρια που σχετίζονταν με την επίτευξη των στόχων, όπως η χρήση του λόγου από τους μαθητές, ο βαθμός ενσωμάτωσης των ΤΠΕ στη διδασκαλία, ο βαθμός κατάκτησης των γραμματισμών που καλλιεργήθηκαν με το σενάριο, ο βαθμός σαφήνειας των οδηγιών που δόθηκαν στο σενάριο κλπ. Σημειώνεται ότι η αξιολόγηση στο πλαίσιο του συγκεκριμένου σεναρίου ήταν διαμορφωτική και πραγματοποιήθηκε καθ' όλη τη διάρκεια και των τριών φάσεων. Οι μαθητές και οι μαθήτριες αξιολογήθηκαν ατομικά αλλά και για τη συμμετοχή τους στο έργο της ομάδας. Σύμφωνα και με το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών οι μαθητές σε γενικές γραμμές μπορούσαν:

- να διακρίνουν και να περιγράφουν έναν λογοτεχνικό χαρακτήρα σε σχέση με τον κοινωνικό του ρόλο ως άνδρα ή γυναίκας, τα στερεότυπα που τον περιβάλλουν, τις σχέσεις των φύλων,
- να αιτιολογούν προφορικά και γραπτά τα παραπάνω σημεία, παραπέμποντας στο ιστορικό, κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο εγγράφεται το κείμενο,
- να αναγνωρίζουν τα υποθέματα τα οποία εμπεριέχονται στα κείμενα,
- να συγκρίνουν γραπτά ή προφορικά δύο ή περισσότερα κείμενα, έχοντας ως άξονα παρατήρησης ένα ή περισσότερα από τα προτεινόμενα υποθέματα,
- να εκφέρουν άποψη για τα θέματα των κειμένων, συνδέοντάς τα με την καθημερινή τους εμπειρία,
- να συγκρίνουν λογοτεχνικά κείμενα με κινηματογραφικές ταινίες ανάλογης θεματικής,

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- να συζητούν για τα παραπάνω θέματα στην ομάδα ή στην τάξη,
- να αξιοποιούν γραπτές και ψηφιακές πηγές, να συγκρίνουν με τα λογοτεχνικά κείμενα και να συγγράφουν ερευνητική εργασία.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1^η ΟΜΑΔΑ

Το πρότυπο της «τίμιας» γυναίκας

ΚΕΙΜΕΝΟ:

Κωνσταντίνος Θεοτόκης, *Η τιμή και το χρήμα*

ΕΡΓΑΣΙΕΣ:

Υποχρεωτική εργασία:

1α. Ο Κωνσταντίνος Θεοτόκης στις διάφορες σκηνές-επεισόδια του έργου του χρησιμοποιεί ως αφηγηματικό τρόπο τον διάλογο. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της σκηνής στην οποία ο Ανδρέας και η μάνα της Ρήνης διαπραγματεύονται την προίκα της τελευταίας. Βρείτε 3-4 συγκεκριμένα παραδείγματα χρήσης του διαλόγου στη σκηνή που προαναφέρθηκε. Τι πετυχαίνει ο συγγραφέας με τη χρήση του συγκεκριμένου αφηγηματικού τρόπου; Μετατρέψτε τον διάλογο στα παραδείγματα που ήδη βρήκατε σε απλή αφήγηση. Είναι ίδιο το αισθητικό αποτέλεσμα; Απαντήστε σε 10-12 περίπου γραμμές (γραπτή, ατομική εργασία).

Επιλογή μίας εργασίας:

1β. Στο κείμενο *Η Τιμή και το Χρήμα* διαφαίνεται ένας έντονος προβληματισμός για τη θέση της γυναίκας στην κοινωνία και την οικογένεια, αλλά και τον θεσμό της προίκας. Γράψτε ένα σύντομο κείμενο για τη σχολική εφημερίδα, στο οποίο θα παρουσιάσετε τον κοινωνικό αυτόν προβληματισμό, τον οποίο στη συνέχεια θα συγκρίνετε με τις αντιλήψεις που επικρατούν σήμερα για τον κοινωνικό ρόλο της γυναίκας και τον γάμο. (15-20 γραμμές, γραπτή ομαδική εργασία). Μπορείτε να

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

αναρτήσετε τις εργασίες σας στον ιστότοπο, προτρέποντας τους συμμαθητές σας να σχολιάσουν τις απόψεις σας.

2. Μετατρέψτε τη σκηνή-επεισόδιο «Δουλευτάρες κι οι δύο, ποιόνε έχουμε ανάγκη;» σε θεατρικό έργο. Στη συνέχεια, μεταφέρετε το κείμενό σας στον ιστότοπο, ώστε να μπορέσουν και οι συμμαθητές σας να καταθέσουν τη γνώμη τους.

Προβείτε σε δραματοποίηση της σύγκρουσης Σιόρας Επιστήμης-Ανδρέα, την οποία θα παρουσιάσετε στην τάξη, μαζί με την παρουσίαση και των υπολοίπων εργασιών σας (6^η-7^η ώρα).

Μπορείτε να παρακολουθήσετε την ομώνυμη ταινία και να παρουσιάσετε μία χαρακτηριστική σκηνή στους συμμαθητές σας:

http://www.youtube.com/watch?v=7gpi_8YkjFk

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: Πρωταγωνιστούν: Τούλα Σταθοπούλου, Στρατής Τσοπανέλλης,

Σπύρος Παντέλιος, Σπύρος, Μανώλης Λογιάδης, Λάκης Κωνσταντής, Γιώργης

Αγιοβλασσίτης, Αντίοχος, Άννυ Λούλου, Αλίκη Νικηφόρου

Σκηνοθεσία: Τώνια Μαρκετάκη

Σενάριο: Τώνια Μαρκετάκη

Μουσική: Ελένη Καραϊνδρου

Διάρκεια: 109 λεπτά

Έτος Παραγωγής: 1984

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

2^η ΟΜΑΔΑ

Έμφυλοι ρόλοι και πατριαρχική κοινωνία

ΚΕΙΜΕΝΟ:

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, «[Πατέρα στο σπίτι](#)»

ΕΡΓΑΣΙΕΣ:

Υποχρεωτική εργασία:

1α. Το διήγημα ανήκει στα *Αθηναϊκά διηγήματα* του Παπαδιαμάντη που εκφράζουν εμφανώς τον κοινωνικό του προβληματισμό για την αθηναϊκή κοινωνία του δευτέρου μισού του 19^{ου} αι. Να μελετήσετε το κοινωνικό περιβάλλον, στο οποίο διαδραματίζονται τα περιστατικά που αφηγείται ο συγγραφέας και να παρουσιάσετε τους γυναικείους και τους ανδρικούς χαρακτήρες. (ατομική εργασία)

Επιλογή μίας εργασίας:

1β. Αφού αναζητήσετε στο διαδίκτυο πληροφορίες για τη ζωή του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη να βρείτε στο κείμενο χωρία που μπορούν να θεωρηθούν αυτοβιογραφικά στοιχεία του συγγραφέα. (ομαδική εργασία)

- http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CE%BB%CE%AD%CE%BE%CE%B1%CE%BD%CE%B4%CF%81%CE%BF%CF%82_%CE%A0%CE%B1%CE%CF%80%CE%B1%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%BC%CE%AC%CE%BD%CF%84%CE%B7%CF%82
- <http://www.papadiamantis.org/index.php/alexandros>

Μπορείτε να παρακολουθήσετε το ακόλουθο επεισόδιο από τη σειρά της ΕΡΤ «Εποχές και συγγραφείς»:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- <http://www.ert-archives.gr/V3/public/main/page-assetview.aspx?tid=0000008450&tsz=0&autostart=0>

2. Στο διήγημα αυτό του Αλ. Παπαδιαμάντη αναδεικνύεται το θέμα της παιδικής αθωότητας σε σχέση με την ιδιοτέλεια και την αναληγσία των μεγάλων. Αφού διαβάσετε το ακόλουθο παράθεμα από το έργο *Ολιβερ Τουίστ*, να γράψετε έναν υποθετικό διάλογο μεταξύ των δύο παιδιών καταγράφοντας τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους (ομαδική εργασία).

Κ. Ντίκενς, *Ολιβερ Τουίστ*

«Μ' όλο που ο Όλιβερ είχε αρκετά για ν' απασχολεί την προσοχή του με το να προσπαθεί να μη χάσει απ' τα μάτια του τον οδηγό του, δεν μπόρεσε να μη ρίξει μερικές βιαστικές ματιές εδώ και κει στο δρόμο καθώς περνούσαν. Πιο βρωμερό και πιο άθλιο μέρος δεν είχε ξαναδεί. Ο δρόμος ήταν πολύ στενός κι όλο λάσπη κι ο αέρας γεμάτος βρωμερές αναθυμιάσεις. Υπήρχαν αρκετά μικρομά-γαζα, μα το μόνο εμπόρευμα που πλεόναζε ήταν κοπάδια ολόκληρα από κουτσούβελα που ακόμα και την προχωρημένη αυτή ώρα μπαινόβγαιναν απ' τις πόρτες ή ξεφώνιζαν απ' το εσωτερικό των σπιτιών. Τα μοναδικά μέρη που φαίνονταν να ευημερούν ανάμεσα στο γενικό μαρασμό αυτού του τόπου ήταν τα καπηλεία· κει μέσα καυγάδιζαν κάνοντας μεγάλο σαματά Ιρλανδοί κατώτερης υποστάθμης. Σκεπαστά σοκάκια και αυλές που εδώ και κει ξέκοβαν από τον κεντρικό δρόμο, άφηναν να φαίνονται σωροί από χαμόσπιτα όπου μεθυσμένοι άντρες και γυναίκες κυλιόταν κυριολεκτικά μέσα στο βούρκο κι από μερικές πόρτες ψηλοί, αγριόθωροι άνθρωποι ξεπρόβαλλαν προφυλαχτικά ξεκινώντας, κατά τα φαινόμενα, για καμιά όχι πολύ έντιμη κι αθώα αποστολή».

(μτφρ. Π. Αναγνωστόπουλου, απόσπασμα)

3. Δραματοποίηση: Να αναπαραστήσετε μία σκηνή από την καθημερινότητα της οικογενειακής ζωής του μικρού παιδιού.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Εναλλακτικά:

Παιχνίδι ρόλων: Να υιοθετήσετε ρόλους-χαρακτήρες, ενώ η υπόλοιπη τάξη μπορεί να θέσει ερωτήσεις στους χαρακτήρες που ενσαρκώνουν.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

3^η ΟΜΑΔΑ

Ανδρικά πρότυπα και ματαιωμένες προσδοκίες

ΚΕΙΜΕΝΟ:

- Γ. Βιζυηνός, *Ο Μοσκόβ-Σελήμ*

ΕΡΓΑΣΙΕΣ:

Υποχρεωτική εργασία:

1α. Το ψυχογραφικό διήγημα, το οποίο εισήγαγε στην Νεοελληνική πεζογραφία ο Γ. Βιζυηνός, επιδιώκει τη διείσδυση στην ψυχολογία των ηρώων. Επιτυγχάνεται αυτός ο στόχος στο συγκεκριμένο απόσπασμα; Να δικαιολογήσετε την άποψή σας τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με ψυχογραφικά στοιχεία. (ατομική εργασία)

Επιλογή μίας εργασίας:

1β. Να καταγράψετε τη συμπεριφορά της μητέρας και του πατέρα προς τον Μοσκόβ-Σελήμ. Πού οφειλόταν, κατά τη γνώμη σας, η απόρριψη του Μοσκόβ-Σελήμ από τον πατέρα του και πώς επέδρασε αυτή η απόρριψη στον ψυχισμό του; Στη συνέχεια, να γράψετε έναν υποθετικό διάλογο μεταξύ του Μοσκόβ-Σελήμ και του πατέρα του. Έπειτα, να γράψετε ένα ημερολόγιο, στο οποίο θα καταγράφετε τα συναισθήματα και τις σκέψεις του Μοσκόβ-Σελήμ. (ομαδική εργασία)

2. “*Η μόνη μου επιθυμία ήτο να μ’ αγαπήσει ο πατέρας μου*”: Να αναλύσετε τους τρόπους με τους οποίους προσπάθησε ο Μοσκόβ-Σελήμ να κερδίσει την πατρική αγάπη και να εξηγήσετε γιατί απέτυχε σε αυτήν του την προσπάθεια. Στη συνέχεια, να γράψετε έναν υποθετικό διάλογο μεταξύ του Μοσκόβ-Σελήμ και του πατέρα του υποθέτοντας ότι ο Μοσκόβ-Σελήμ συναντά τον πατέρα του σε μεγάλη ηλικία. Για ποια πράγματα θα μιλούσαν; Τι ιστορίες θα έλεγαν ο ένας στον

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

άλλο; Μπορείτε να αναπαραστήσετε τη συνάντηση αυτή: α) αφηγηματικά β) με δραματοποίηση (ομαδική εργασία).

3. Να διαβάσετε τη θεατρική διασκευή του έργου αυτού (Θεατρική απόδοση Έλένης Δημητριάδου-Έφραιμίδη) και να δραματοποιήσετε μία σκηνή: (ομαδική εργασία)

- http://users.uoa.gr/~nektar/arts/tributes/gewrgios_bizyhnos/o_moskwb_selhm_theatre.htm

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

4^η ΟΜΑΔΑ

Φύλο και καλλιτεχνική δημιουργία.

ΚΕΙΜΕΝΟ:

- Ρέα Γαλανάκη, *Ελένη ή ο κανένας, «Η μεταμφίεση»*

ΕΡΓΑΣΙΕΣ:

Υποχρεωτική εργασία

1α. Στο απόσπασμα αυτό διαπιστώνεται ο περιορισμός των γυναικών στον ιδιωτικό χώρο και η ανάγκη μεταμφίεσης (υιοθέτησης ενός άλλου έμφυλου ρόλου) για την δραστηριοποίησή τους στον δημόσιο. Τι μαρτυρεί η αναγκαστική μεταμφίεση της Ελένης για τη θέση της γυναίκας στα μέσα του 19^{ου} αιώνα στην Ελλάδα αλλά και την Ιταλία; Να σχολιάσετε την απόφαση της Ελένης να σπουδάσει ζωγραφική, καθώς και τη στάση του πατέρα της απέναντι στην επιθυμία της κόρης του (ατομική εργασία).

Επιλογή μίας εργασίας:

1β. Η Ρέα Γαλανάκη συνδυάζει το ιστορικό και βιογραφικό υλικό με καθαρά μυθοπλαστικά στοιχεία, στην απόπειρά της να εκφράσει τις σκέψεις και τα συναισθήματα της Ελένης Αλταμούρα-Μπούκουρα. Να εντοπίσετε τα βιογραφικά και μυθοπλαστικά στοιχεία και να σκεφτείτε ποια είναι η διαφορά αυτοβιογραφίας και μυθιστορηματικής βιογραφίας. Για τη ζωή της Ελένης Μπούκουρα, της πρώτης σπουδασμένης Ελληνίδας ζωγράφου, μπορείτε να συμβουλευτείτε την ακόλουθη ιστοσελίδα:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%BB%CE%AD%CE%BD%CE%B7_%CE%9C%CF%80%CE%BF%CF%8D%CE%BA%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B1-%CE%91%CE%BB%CF%84%CE%B1%CE%BC%CE%BF%CF%8D%CF%81%CE%B1
- 2. Να δημιουργήσετε μία πολυμεσική παρουσίαση με θέμα «Ένα δικό της δωμάτιο: η πινακοθήκη της Ελένης». Τι είδους έργα ζωγράφιζε η Ελένη; Φανταστείτε τους τίτλους των πινάκων της Ελένης. Συνδυάστε κάποια από αυτά για τη δημιουργία φανταστικών εξωφύλλων. (ομαδική εργασία)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

5^η ΟΜΑΔΑ

Δυνατές φωνές: το γυναικείο πρότυπο και η ανατροπή του

ΚΕΙΜΕΝΟ:

Ελισάβετ Μουτζάν Μαρτινέγκου, *Απομνημονεύματα*

ΕΡΓΑΣΙΕΣ:

Υποχρεωτική εργασία

1α. «Και ενθυμήθηκα πως είμαι γυναίκα». Πώς ορίζεται η θέση της γυναίκας στο κείμενο; (ατομική εργασία)

Επιλογή μίας εργασίας:

1β. Διαβάστε το άρθρο [«Ελισάβετ Μαρτινέγκου: Η σύγχρονη ελληνίδα του 19ου αιώνα»](#) και συγκεντρώστε στοιχεία για την καθημερινή ζωή, τις δυνατότητες εκπαίδευσης και δημιουργικής έκφρασης μιας νέας γυναίκας στις αρχές του 19^{ου} αιώνα. Πώς κρίνετε τη θέση της και τον περιορισμένο κοινωνικό της ρόλο; (ομαδική εργασία)

2. Η *Αυτοβιογραφία* της Ζακυνθινής λόγιας Ελισάβετ Μουτζάν-Μαρτινέγκου (1801-1832), μια σημαντική ιστορική μαρτυρία και συγχρόνως το πρώτο αξιόλογο δείγμα γυναικείας γραφής στη νεοελληνική γραμματεία, πρωτοεκδόθηκε το 1881. Γράψτε, λοιπόν, ένα κείμενο (έγγραφο word) για το οπισθόφυλλο βιβλίου που περιέχει τη συγκεκριμένο έργο με σκοπό να προσελκύσετε το ενδιαφέρον των συμμαθητών σας (ομαδική εργασία). Στη συνέχεια, αναρτήστε το στον ιστότοπο, έτσι ώστε οι συμμαθητές σας να καταθέσουν τα σχόλιά τους. (ομαδική εργασία)

3. Να μετατρέψετε την αφήγηση σε δραματικό μονόλογο της Ελισάβετ Μαρτινέγκου. (ομαδική εργασία)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

4. Να δημιουργήσετε έναν εννοιολογικού χάρτη με θέμα τον χαρακτήρα της Ελισάβετ και να χαρτογραφήσετε τις σχέσεις της με τους ανδρικούς χαρακτήρες (πώς την βλέπουν οι ανδρικοί χαρακτήρες; πώς τους βλέπει αυτή;) (ομαδική εργασία)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

6^η ΟΜΑΔΑ

Η άλλη πλευρά της ιστορίας.

ΚΕΙΜΕΝΟ:

Κική Δημουλά, «[Σημείο αναγνωρίσεως](#)»

ΕΡΓΑΣΙΕΣ:

Υποχρεωτική εργασία:

1α. Στο ποίημα παρακολουθούμε τη συνομιλία της ποιήτριας με ένα γυναικείο άγαλμα που στολίζει κάποιο πάρκο. Το εξωτερικό αυτό ερέθισμα γίνεται αφορμή για ένα ποιητικό σχόλιο γύρω από τη γυναίκα και τη θέση της ανά τους αιώνες. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το ότι στο ποίημα αναιρείται ο συμβολισμός του γλυπτού και λειτουργεί τελικά ως σύμβολο το πρότυπο του γλύπτη, δηλαδή η αιχμάλωτη γυναίκα. Να αναλύσετε αυτόν τον συμβολισμό σε 10 γραμμές (ατομική εργασία).

Επιλογή μίας εργασίας:

1β. Να μετατρέψετε το ποίημα σε αφηγηματικό έργο και να το αναρτήσετε στον ιστότοπο, προκειμένου να πάρετε ανατροφοδότηση και από τις υπόλοιπες ομάδες. (ομαδική εργασία)

2. Το φύλο των καλλιτεχνών αποτυπώνεται συνήθως στο έργο τους. Πιστεύετε ότι το δεδομένο αυτό ισχύει και για το ποίημα αυτό της Κ. Δημουλά; (Σύμφωνα με ομολογία της ποιήτριας, π. *Ποίηση*, τχ. 10, σ. 21, η γυναικεία γραφή εκφράζει τη διεκδίκηση της συμπάθειας του άλλου φύλου και το παράπονο για την «υστέρηση» των γυναικών σε σχέση με τους άνδρες) (ομαδική εργασία).

3. Να βρείτε εικόνες γυναικείων αγαλμάτων, οι οποίες αποδίδουν έννοιες όπως «ελευθερία», «νίκη», «έρωτας» κλπ. και να τις σχολιάσετε (ομαδική εργασία).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μπορείτε να παρακολουθήσετε το επεισόδιο της ΕΡΤ από τη σειρά Η ΔΕ ΠΟΛΙΣ ΕΛΛΑΔΗΣΕΝ, το οποίο είναι αφιερωμένο στην ποιήτρια Κική Δημουλά:

- <http://www.ert-archives.gr/V3/public/main/page-assetview.aspx?tid=0000007350&tsz=0&autostart=0>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Z. ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το σενάριο αυτό μπορεί να εφαρμοστεί στην τυπική ή/και στην άτυπη εκπαίδευση, στο πλαίσιο πολιτιστικού προγράμματος ή προγράμματος για τα ανθρώπινα δικαιώματα κλπ.

H. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το σενάριο αυτό προσαρμόζει σε ρεαλιστικές συνθήκες (12 ωρών) μίας σχολικής τάξης ένα παραδειγματικό σενάριο του ΚΕΓ αρχικής διάρκειας 24 ωρών. Οι δυσκολίες αφορούν στην εξοικείωση του εκπαιδευτικού με την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, στην υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου καθώς και στη διαθεσιμότητα από την πλευρά των μαθητών ηλεκτρονικού υπολογιστή και σύνδεσης στο διαδίκτυο.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

—